

DELOVNA PRODUKTIVNOST

Pomen mehanizacije v gradbeništvu

V tem članku se bomo pre-
vsem dotaknili ekonomskih prv-
in uporabe gradbenih strojev.
Najvažnejše ekonomske prvine
pri izvajanju gradbenih del so:
skrajševanje in prihranek časa
pri izvrševanju del, prihranek
človeške delovne sile, prihranek
materijala, ki ga dosežemo z upo-
rabo najbolj racionalnega mate-
rijala za zgraditev danega grad-
benega objekta.

Skrajšanje in prihranek časa
pri delih ima za smoter, da o-
mogoči čimprejšnjo izročitev
objekta uporabi. S tem se skraj-
ša čas plačevanja obresti za dobo
opravljanja dela, objekt začne-
mo prej izkoriščati, delovne

zmogljivosti pa ostanejo krajši
čas blokiranje, poveča se obtok
osnovnih in pomožnih sredstev,
kadrov itd. Skrajšanje časa za
izvršitev gradbenih del lahko
dosežemo: z množično uporabo
delovne sile, z delno uporabo
gradbene mehanizacije, z mak-
simalno uporabo mehanizacije.

Množična uporaba delovne si-
le povzroča izgube v proizvo-
dnji zaradi zgostitve delavcev
pri delu in zaradi majhne mož-
nosti tehnične in organizacijske
kontrola dela. S tem se v skraj-
ni liniji zmanjša delovna proiz-
vodnost. Razen tega množična
uporaba delovne sile zelo poveča
stroške režije (nastanitev, pre-

hrana delavcev itd.). Poveča se
tudi število vodilnega in uprav-
nega osebja. Vsi ti stroški so
posebno neprijetni, če je čas
zaposlitve kratek.

Delna uporaba gradbene me-
hanizacije in človeške delovne
sile ima prednosti pred uporabo
samo človeške delovne sile v
tem, ker bodo najtežje delovne
procesne opravili stroji, n. pr.
dvigala pri visokih zgradbah,
betonskih jezovih, pri montaži
jeklenih mostov, izdelavi via-
duktov itd. Dvigala imajo po-
temtatem široko uporabo v
gradbeništvu zaradi napredka
proizvodnje gradbenih strojev.
V tej proizvodnji se kaže težnja,
da bi dosegli čim večjo nosil-
nost dvigal, posebno za gradnjo
zgradb iz montažnih delov,
kakršne so mostovi, dvorane in
podobno, kar omogoča, da se
zgradijo težji montažni deli in s
tem opravi večji del dela v to-
varni ter delavnicah, manjši pa
na kraju montaže. Vse to precej
poveča ekonomičnost graditve
takih objektov.

Najpomembnejši problem pri
delni uporabi gradbenih strojev
leži v tem, da morajo biti grad-
beni procesi in operacije, ki jih
naj opravi človeška delovna sila,
vsklajeni in po učinku enako-
vredni procesom in operacijam,
ki naj jih opravijo stroji. Koli-
kor tega pogoja ne dosežemo,
ostanejo stroji neizkoriščeni, kar
se v gradbeništvu tudi pogosto
dogaja. Vzemimo konkreten pri-
mer.

Trakasti transporter s širino
traku 500 mm ima učinek 35 ku-
bičnih metrov gramozu na uro.
Če bi tak transporter natovar-
jali s človeško delovno silo, pri
čemer lahko računamo, da vsak
delavec v eni uri naloži en ku-
bični meter gramozu, tedaj bi
bilo potrebno 35 delavcev za na-
naložitev takega transporterja.
Ker je okoli njegove košare za
nakladanje mogoče razmestiti
le 6 delavcev, bi bil transporter
s tako delovno organizacijo izko-
riščen le s 17 odstotki. Lahko
trdimo, da niso skoraj vsi sred-
nji ali večji transporterji, ki jim
služi človeška delovna sila, iz-
koriščeni, da delajo neracionalno
in neekonomično. Dobro, racio-
nalno in pravilno so izkoriščeni
samo tedaj, če jih natovarjamo
z bunkerji, plazečimi se nato-
varjevalci in podobno.

Iz te razlage je razvidno, da
moramo težiti za uporabo kom-
pleksne mehanizacije gradbenih
del, kar v razvitih državah že
v veliki meri dosega.

»Naša skupnost«

NUDI CLANOM DELAVSKIH SVETOV, OBCINSKIH
ODBOROV IN SVETOV TER ORGANOV DRUŽBENEGA
UPRAVLJANJA V ŠOLSTVU, ZDRAVSTVU, ČIŠNIH
SVETIH IN TRGOVINI MOŽNOST USPEŠNEGA EKO-
NOMSKEGA IZOBRAŽEVANJA, KER OBJAVLJA
ČLANKE, RAZPRAVE IN OBVESTILA O VSEH VPRA-
ŠANJH DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA IZ NAJ-
AVTORITATIVNEJŠIH VIROV.

KER BREZ POTREBNEGA EKONOMSKEGA IN
POLITIČNEGA ZNANJA V ORGANIH DRUŽBENEGA
UPRAVLJANJA NI MOGOČE USPEŠNO SODELOVATI
IN ZLASTI NE PRAVILNO IN KVALITETNO ODLO-
ČATI, SEGATE PO »NAŠI SKUPNOSTI« IN IZPOPOL-
NJUJTE SVOJE ZNANJE.

Pogostost poškodb pri delu

Če bi hoteli odgovoriti na
vprašanje, v katerih državah
gospodarskih vejah, podjetjih ali
oddelkih podjetij se najbolj po-
gosto dogajajo nesreče pri delu,
bi podatki o številu nesreč ne
bili zadostni. V ta namen mo-
ramo razpolagati tudi s podatki
o pogostosti poškodb. Pogostost
poškodb pri delu predstavlja
razmerje med številom poškodb
in številom delavcev, ali kar je
bolj točno in kar se bolj pogosto
uporablja v statistiki, med šte-
vilom učinkovito opravljenih de-
lovnih ur. V našem primeru je
pogostost poškodb pri delu šte-

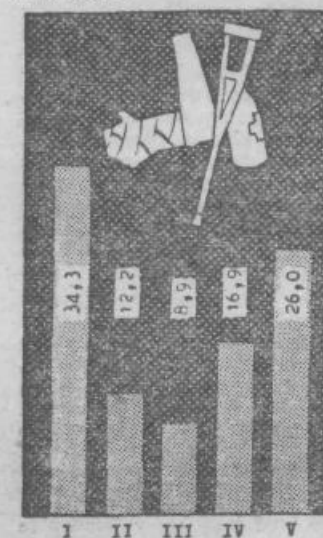
vilu poškodb, ki odpadejo na mi-
njon učinkovito delovnih ur. Iz
doslej razpoložljivih podatkov
je mogoče za našo državo ugotov-
iti, da je pogostost poškodb pri
nas primerjavi z nekaterimi
drugimi državami velika.

Ta pogostost je različna v raz-
nih podjetjih iste gospodarske
dejavnosti. Naslednji podatki o
pogostosti poškodb pri delu v
11 tekstilnih podjetjih s področ-
ja Beograda in Zemuna v letu
1955 kakor tudi o pogostosti po-
škodb v nekaterih drugih dr-
žavah to potrjujejo:

1. — Trikotaža	3,4
2. — Konfekcija	5,8
3. — Konfekcija	7,7
4. — Konfekcija	9,8
5. — Trikotaža	18,6
6. — Tkalnica svile	20,9
7. — Predilnica in tkalnica bombaža	36,0
8. — Predilnica in tkalnica volne	36,3
9. — Konfekcija	44,1
10. — Predilnica in tkalnica volne	47,6
11. — Predilnica in tkalnica bombaža	49,7

Če razen vsega tega upošte-
vamo, da so v največ primerih
vzroki poškodb subjektivnega
značaja, iz tega jasno izhaja
sklep, da je mogoče brez velikih
investicij veliko doseči pri ome-
jevanju poškodb pri delu. Zato

1. — Pogostost za vseh 11 podjetij
2. — Pogostost v bombažni industriji Velike Britanije v l. 1952
3. — Pogostost v bombažni industriji ZDA l. 1952
4. — Pogostost v industriji volne ZDA l. 1952
5. — Pogostost za vso tekstilno industrijo Francije l. 1952

Racionalizacija v tovarni zdravil

V tovarni zdravil so proučevali polnjenje stekleničk z zdravilnimi kroglicami in pakiranje. V vsako steklenico če treba vsipati 25 pilul in nato grlo zamazati z bombažem.

V eno roko vzamemo prazno steklenico, v drugo lijak. Nato nastejemo kroglice in jih denemo v lijak. Polne stekleničke je treba dvigniti, vzeti iz njih lijak in stekleničke postaviti na drugo stran.

Druga delavka polni stekleničke z vato in zapre grlo.

Stetje je mogoče opustiti ob uporabi ožlebljene lopatice. Z enim zamahom lopatice zajamemo natančno 25 pilul in jih vložimo v lijak. Stekleničko napolnimo natančno. Z uporabo lopatice lahko delavka v istem času z manj napora napolni več stekleničk, kar pomeni povečanje delovne produktivnosti.

Polnjenje stekleničk je mogoče racionalizirati, če hkrati polnimo več stekleničk. To dosežemo z ročno napravo (ki so jo izumili v nekem ameriškem inštitutu za proučevanje dela).

Ta ročna naprava je sestavljena iz lesene škatle, na kateri je aluminijasta plošča. Na tej plošči so luknjice, skozi katere lahko pada samo po ena pilula. S potegnitvijo plošče iz rezervoarja pada v luknjice prav toliko pilul, kolikor jih potrebujemo, da napolnimo pet stekleničk (125 pilul).

Urna mezda delavke na tem delovnem mestu znaša 47 din. STETJE Z ROKO: dela ena delavka, ki v sedmih urah napolni 1000 stekleničk. Cena proizvodnje znaša 1629 din. Letna proizvodnja: 300.000 stekleničk s proizvodno ceno 488.700 din.

POLNENJE Z LOPATICO: delajo tri delavke, ki napolnijo 1000 stekleničk v 3,44 ure. Cena proizvodnje znaša 917 din. Letna proizvodnja 300.000 stekleničk stane 275.100 din.

POLNENJE Z ROČNO NAPRAVO: delata dve delavki, ki napolnita 1000 stekleničk v dveh urah. Ob lastni ceni 465 din stane letna proizvodnja 300.000 stekleničk 139.500 din.

NAROČNINA ZA »NAŠO SKUPNOST«

znaša za eno leto 250 in za pol leta 125 dinarjev. Naročnino pošljite na naš tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 60-KB-5-Ž-367 s posebno oznako za »Našo skupnost«.

Če pa morda želite srbohrvatsko izdajo (v cirilici ali latinici) ali makedonsko izdajo, pošljite naročnino na naslov: »Naša zajednica«, Beograd — Dečanska 35, tekoči račun 102-T-349 s pripombo za »Našo zajednico«. Na hrbtini strani napišite, katero izdajo želite.